

Közhasznúsági jelentés
a Magyar Könyvtárosok Egyesülete
2007. évi tevékenységéről

Az 1935-ben alapított Magyar Könyvtárosok Egyesülete (továbbiakban MKE) az egyesületekről szóló 1989. évi II. törvény értelmében bejegyzett országos hatáskörű szervezet. 2002. március 15-étől a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi törvény alapján regisztráltan közhasznú szervezetként látja el feladatát. A Nemzeti Civil Alapprogramról szóló 2003. évi L. törvényben foglaltaknak megfelelően teszi kötelességét, él az őt megillető jogokkal.

Az MKE tevékenységét az Alapszabályban megfogalmazottaknak megfelelően végzi a hatályos jogszabályok figyelembevételével, céljainak megvalósítása során az alábbi területeken (Khtv. 26. § c): tudományos tevékenység, kutatás, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, a kulturális örökség megóvása, a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének javítása, a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység.

Szervezeti élet

A 2007. év legfontosabb szervezeti eseménye az egyesületi tisztújítás volt. Március 28-án az MKE közgyűlése az elnök beszámolójának elfogadásával lezárt egy négy éves ciklust és jelölőlistáról megválasztotta a 2006-2010 közötti időszakra az egyesület tisztségviselőit: az elnököt, a főtitkárt, az elnökség tagjait és póttagjait, az ellenőrző bizottság elnökét, tagjait és póttagjait. Ezt megelőzte a tagszervezeti tisztújítás, melynek eredményeként a 20 területi szervezetből 14-nél, míg a 10 szakterületi szervezetből 6-nál választottak új elnököt. Az egyesület 9 fős menedzsmentjében az elnök (Bakos Klára) és a főtitkár (Nagy Anikó) személyében nem történt változás. A korábbi elnökségből Bartos Éva és Barátné Hajdu Ágnes vitték tovább testületi tagságukat, akikhez öt új elnökségi tag és két póttag (Dávid Boglárka, Fehér Miklós, Horváth Sándor Domonkos, Kiss Gábor, Mándli Gyula valamint Balogh Margit és Venyigéné Murányi Margit) csatlakozott, illetve a Tanács elnöke, Guszmáné Nagy Ágnes. Az Ellenőrző Bizottság személyi összetétele teljesen átalakult. Elnöke Biczák Péter lett, tagjai: Elek Eduárdné, Fülöp Attiláné, Gyüsi László, Tózsér Istvánné, póttagja: Mender Tiborné.

Az új elnökség átnézte a szervezet jogi szabályzóit és pontosította, javította, módosította azok szövegét. Kialakította működési rendjét, megosztotta tagjai

közt a feladatokat. A három alelnöki státuszt megtartotta a nemzetközi, a köz-könyvtári és szakkönyvtári ügyek képviselője. A felsőoktatási könyvtárakat ebben a felállásban az elnök képviselte. A testület tagjai egyetértettek abban, hogy célszerű munkabizottságokban dolgozni egy-egy területen, minél több tagot bevonva a szervezési munkákba. Így munkacsoporttá bővült a nemzetközi ügyek bizottsága és a határon túli kapcsolatok bizottsága, új képződményként létrejött a jogi és kistérségi kérdésekkel foglalkozó bizottság, a marketing és kommunikációs feladatokat pedig az elmúlt év folyamán közösen látták el az elnökség tagjai. Az IKSZ-szel közös oktatási bizottság megmaradt, személyi összetételén egyik szervezet sem kívánt változtatni. A fenti bizottságok közül 2007-ben olajozottan, a korábbi reflexekre épülve működött a nemzetközi ügyekért felelős, valamint a határon túli bizottság. Az újonnan alakultak túlvannak a szervezés csekélynek nem nevezhető fázisán, tényleges működésük kezdete áthúzódik a 2008. évre.

A beszámoló év folyamán az elnökség megalkotta a szervezet stratégiáját, elkészítette éves munkatervét. Továbbra is fontosnak tartotta taglétszáma növelését, szervezete bővítését, így természetesen segítette a 'múzeumi könyvtárosok' új szekció megalakulásának előkészítését. Határozott törekvése volt (az előző évben is prioritást kapott) a fiatal kollégák bevonása az egyesületi életbe, így kiemelt figyelemmel kísérte a fiatal könyvtáros-informatikusok önszerveződési kísérletét. Szekcióvá alakulásuk megkezdéséhez hatékony támogatást nyújtott elvi és gyakorlati kérdések tisztázásával az elnökség egy tagja. Az új elnökség „csapatá” alakulása az év végére megtörtént.

Az egyesület 2007. évi taglétszáma 1871 egyéni és 61 testületi tag. Miközben az összlétszám vonatkozásában a 2006. évihez képest kismérvű növekedés mutatható ki a testületi tagok vonatkozásában, ugyanakkor pl. a Műszaki szekció jelentős létszámcsökkenésről számolt be, melynek okát alapvetően a tagdíjreformban jelölte meg a tagszervezet elnöke.

Az elnökség mellett működő Tanács a beszámoló évi háromszor ülésezett. Javaslatával, véleményeivel jelentősen támogatta a menedzsment munkáját. Elnöke rendszeresen részt vett az elnökségi üléseken, megszervezte a Tanács üléseit. A Tanács tagjait a főtitkár folyamatosan informálta az elnökség és az egyesület egészének munkájáról, koordinálta a soros feladatokat.

Az MKE irodája szervezeten működött. Nyitottságával, hatékony, gyors ügyintézővel, adatszolgáltatással, kellő információval segítette a szervezetek munkáját. Előkészítette az egyesület irodájának költöztetését, miután az OSZK a Hold utcai bérletet – anyagi okok miatt – az önkormányzatnál fölmondta. Az MKE irattára rendezett és naprakész, a személyiségi jogok figyelembevételével, az ügyrend által szabályozott hozzáférési rend betartásával abba bárki betekinthet. Az egyesület folyamatosan frissített honlapja gondoskodik arról, hogy a tagság, illetve a szervezet tevékenysége iránt érdeklődők kellő információt kapjanak az egyesületről, küldetéséről, aktuális eseményeiről.

Szakmai rendezvények

Éves munkatervében alapvetően három nagy program megvalósítását, valamint az előző évek tapasztalataira építve speciális tanfolyamok megtartását tűzte ki célul az elnökség.

A Vándorgyűlés minden évben az egyesület kiemelkedő eseménye. Témaválasztásában törekszik megjeleníteni a könyvtárügy és a civilség legaktuálisabb kérdéseit, szólni a szakmára ható kultúrpolitikai törekvésekről, a működését befolyásoló egyéb makro-környezeti tényezőkről, nemzetközi trendekről. Az európai és hazai retorikában a jelenkorban kitüntetett szerepe van a partnerség fogalmának, a partnerség kérdésének, amely valóban fontos eleme a demokratikus működési módnak. Egyes szakmáknál, mint pl. a könyvtárosság egyenesen követelmény a partnerek közötti párbeszéd, az együttműködés.

Az MKE 39. vándorgyűlése Szegeden a partnerség viszonyrendszerének sokszínűségét járta körül, mutatta be azt kisplenáris- és szekcióüléseiben több szempontból is megközelítve. Miért kell a partnerségről beszélni, kik tartoznak a partnerek közé, rendelkezik-e a könyvtáros partnerségi kultúrával, miként függenek egymástól az együttműködő felek, milyen legyen a könyvtár és felhasználójának kapcsolata, mi legyen a változás iránya a szolgáltatásban, társul-e a szakma modernizációs igényeihez forrás, mit hoz a brüsszeli támogatás, a TAMOP és TIOP a szakma számára, hogy kerülnek a képbe a civilek és még számtalan kérdés merült fel, sok esetben könyvtártípustól függően. A szegedi könyvtár fantasztikus terei, munkatársainak természetessége és felkészültsége kellően hozzájárult a gondolatok szabad áramlásához, a jóízű diskurzusokhoz, a rendezvény sikeréhez. Kedvezett a szegedi egyetemi könyvtári környezet hatalmas nyitott tereivel, korszerű szellemiségével a fiatal könyvtáros-informatikus kollégák bemutatkozásának is. Itt, ebben a számukra adekvát környezetben jelezték először csoportosan kreatív erejüket, szakmai jelenlétüket.

Nagy ívű, közel egy éves programsorozatot indított az MKE Versenyképes ország – versenyképes könyvtárossal címmel, NKA pályázati támogatással. A sorozat budapesti nyitó konferenciával kezdődött szeptember 12-én, amit 2007 novemberében és 2008 májusában között az ország hat városában roadshow követett/követ, mindezt májusban bezárva egy parlamenti összefoglaló konferenciával.

A versenyképesség egy nemzet fejlődésének biztosítója, ismérveit hazai és nemzetközi közgazdászok egyaránt megfogalmazták, rámutatva többek között a humán erő szerepére a verseny sikerességében. Az MKE versenyképes programja egyszerű, ám világos gondolati konstrukcióra épült. Célja a könyvtárosoknak/könyvtáraknak a versenyképes ország kialakításában betöltött szerepének társadalmi tudatosítása volt.

A program keretén belül azoknak a szakmai kompetenciáknak, készségeknek és képességeknek a feltárásáról esik szó, amelyek birtokában a könyvtáros a 21. századi könyvtárhasználó partnere tud lenni. Fontos tehát a könyvtáros személyes és szakmai kvalitásainak a fejlesztése. Már a szeptemberi nyitó konferencia sem hagyott kétséget afelől, hogy a tagságot, a szakmát mennyire érdekli a téma, mennyire érzi magát érintettnek benne. Ezt támasztja alá a Kaposvári Megyei és Városi Könyvtár és az MKE területi szervezete által megtartott két-napos program sikere, ahol az első nap előadások hangzottak el a Könyvtári Intézet munkatársainak közreműködésével. A résztvevők többek között megismerhették az EU könyvtári-informatikai szakemberek minősítésére összeállított projektet, a CERTIDoc rendszert, majd este fórum keretében kaptak tájékoztatást az érdeklődők az uniós könyvtártámogató forrásokról, amit kötetlen beszélgetés követett szakmai kérdésekről. Másnap csapatépítési tréningen vehettek részt az arra jelentkezők. Úgy tűnik, jól ráérezett a tagság arra, hogy ebben a projektben hosszabb távon a könyvtárak, a könyvtári szolgáltatások és a könyvtáros jövőjéről van szó.

A versenyképes program kompetencia-irányultsága egyébként összhangban van a Portál programmal és szerves eleme az egyesület stratégiájának.

Műfajában más, de hasonlóan izgalmas területről szólt a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál Könyvtáros Klub programja. Telt ház előtt zajlott az egyesület központi rendezvénye. Vonzóvá sokak számára a tematika aktualitása és egy merőben szokatlan, az egyesület eddigi gyakorlatától eltérő performansz forma alkalmazása tette. A bevezető részben A tekercektől a digitális irodalomig címmel jeles előadók (Csányi Vilmos etológus, Buda Attila író-könyvtáros) adtak kultúrtörténeti választ a „két vég” közötti összefüggésre, hasonlóságra és különbségre, világítottak rá az olvasás jelentőségére. A második rész „A kultúra közös tükör. Irodalmi performansz” címmel teljesen konkrétan mutatta be az olvasás hatását a zenére, képzőművészetre (Spiró György felolvasására improvizált Dész László zeneszerző és Sárkány Győző grafikus), reflektált a bevezető előadásokban megjelenő eszmefuttatásra. Mindkét rész jól tükrözte a fókuszba állított gondolatot.

A Könyvtáros Klub gazdag programjában kiemelt érdeklődés kísérte a könyvtárügy stratégiai programjának, a Portál programnak az ismertetését. A résztvevőket az egyes stratégiai elemek elemzése mellett a hozzárendelhető forrás is érdekelte.

Az MKE és az OIK folytatta együttműködését a könyvtáros életpálya vonzóbbá tétele, valamint a szakma társadalmi elismertségének megerősítése érdekében létrehozott „Alkotó könyvtáros” rendezvénysorozattal. Éves nyitó rendezvénye a FSZEK könyvtárosa festményeinek kiállítása volt szeptember végén. Októberben Praznovszky Mihály előadását hallgathatták meg az érdeklődők Mikszáth életműve a 21. században, Új olvasatok, új megközelítések címmel. November-

ben a zenéé volt a főszerep. A várakozás zsoltára címmel Sudár Annamária és a Misztrál együttes műsora okozott örömet a hallgatóságnak.

Az elmúlt évi két közgyűlés kísérő rendezvényeként került megtartásra, mégis említést érdemel az új internetes fórumok (Blogok és társai) világát ismertető előadás és a Web2 jelenségét taglaló kerekasztal-beszélgetés. Lényegesnek tartotta az elnökség, hogy nyílt fórumot biztosítson a könyvtárosokat-könyvtárakat érintő kurrens internetes lehetőségekről.

Ismét nagy népszerűségnek örvendett a pályázatírást és elszámolást segítő tréning. Ugyanezen tematikus blokkban említendő, hogy folytatódott az e-tanácsadó képzés, melynek keretében ..... könyvtáros tett záróvizsgát és lett hivatalosan is alkalmas állampolgári tanácsadásra. A megszerzett ismereteken túl a nagy létszámú könyvtári részvétel erősen növelte a szakma imidzsét a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnál, akivel az MKE-nek együttműködési szerződése van.

Az egyesület az elmúlt beszámolási évben is részt vett a CIVILIÁDA 2007 című programsorozaton.

Az egyesület szakmai rendezvényeinek teljességét a 27 tagszervezet rendezvényeinek összessége adta. Szakmai rendezvényeik sokszínűek voltak, jól szolgálták mind a kis, mind a nagy közösség, a szakma helyi és országos érdekeit.

Nemzetközi kapcsolatok

A szervezet mindennapi munkájában jelentős szerepet kap a nemzetközi együttműködés területe. A globalizált világban kevés csak nemzeti relációban gondolkodni. Világtendencia, a fejlődés egyik meghatározó tényezője az országhatáron túllépő nemzetközi együttműködések tényleges kialakítása, ami ab ovo fakad a könyvtáros szakma lényegéből, a közös nemzetközi projekteken való fokozott és egyre aktívabb részvétel, amit közelebbről meghatároz egy közös európai tér, ami kiszélesíti a szakma mozgásának lehetőségét.

Az MKE nemzetközi kapcsolatok területe korábban is a jó kézben tartott területek között szerepelt. Az elmúlt év tapasztalata azt mutatja, hogy a külkapcsolatok jelenlegi felelőse/ügyvivője épít elődje munkájára. Ennek egyik eredményének tekinthető, hogy folytatódik a bi- és multilaterális kapcsolatok bővítése. Az olasz partnerszervezet együttműködési szándéka töretlen, vándorgyűlésükön az MKE-t Dávid Boglárka elnökségi tag képviselte november 6-8-án. Hasonlóan aktív viszonyként említhető a szlovén és román kapcsolat. A Visegrádi Négyek szakmai szervezeteivel közösen megfogalmazott pályázat új minőséget jelent a térség könyvtáros civil szervezeteinek az együttműködésében. Az MKE stratég-

giájában fontos szerepet játszó könyvtáros szakmai kompetenciákhoz kapcsolódó CERTIDoc révén kezdődött meg egy hosszú távú közös munka a francia könyvtáros egyesülettel.

Örömmel állapítható meg, hogy a központi kapcsolatokon túl az egyes tagszervezetek is élénk külkapcsolatot folytatnak, szisztematikusan bővítik azokat. Közös pályázás éppúgy szerepel a tematikában, mint pályázaton megcélzott brüsszeli tanulmányút. Az egyes szervezetek beküldött beszámolóiban tételesen nyomon követhetők a konkrét kapcsolatok és az együttműködési célok.

IFLA tagsága révén az egyesület része egy világméretű civil szervezetnek, ahol személyes képviselet is biztosítja annak mindennapi munkájában történő aktív részvételt. A Tudásmenedzsment szekciójának Barátné Hajdu Ágnes alelnök látja el a titkári teendőit immár a második ciklusban. Ennek jelentős hozadéka a jól informáltságon túl a közvetlen kommunikációban való részvétel, saját könyvtárügyi, civil érdekképviseleti törekvések folyamatos bemutatása, területi vélemény közvetítése és képviselete. Elnökségi elődje, Haraszi Katalin kezdeményezésére született meg és működik a világban élő magyar könyvtárosok számára létrehozott HUN-LIST levelezőlistánk. A lista jelentőségét az IFLA vezetése több fórumon is méltatta.

2007-ben az IFLA 73. világkonferenciáját Durban-ben (Dél-Afrika) tartotta. A konferencia Könyvtárak a jövőért, haladás, fejlődés és partneri viszony címmel foglalkozott a digitális kultúra előretörésének könyvtárakra vonatkozó konzekvenciáival, a szolgáltatásokra tett hatásával, az együttműködés, a partnerség fontosságával. Az MKE-t Bakos Klára és Barátné Hajdu Ágnes képviselte. Hajdu Ágnes részt vett az elő- és fő konferencia szervezésében, illetve felkérték a 2009 évi milánói IFLA konferencia szervezésében való részvételre. Hasonló pozitívumokat nem tudunk elmondani az EBLIDA tagságról, ahol érdemi munkáról nem lehet beszámolni. Ez a terület személyi megerősítésre vár.

Láthatóan kiterjedt és sokoldalú az egyesület külkapcsolata, ezért a munkát e területen munkacsoport végzi. A tagszervezetek külkapcsolatuk építésében számítanak a munkacsoport segítségére, melyre az elmúlt év folyamán jó néhány esetben sor is került.

Kapcsolattartás a határon túli magyar könyvtárosokkal

A kapcsolattartás 2006-ban megfogalmazott elvi alapvetései, az aláírt együttműködési megállapodásokban foglalt irányok kiváló alapot biztosítottak a nyugodt, kiegyensúlyozott munka végzéséhez. Továbbra is nagy figyelmet fordított arra az MKE, hogy rendezvényeire, vándorgyűlésére, a könyvfesztiválra, pályázatíró és kommunikációs tanfolyamaira részvételi lehetőséget biztosítson a határon túli magyar kollégák számára. A folyamatos információellátás azonban, amelyben lényegi közvetítő szerepet vitt a HUN-LIST, lehetővé tette az egyesületi prog-

ramkínálat teljes palettájának ismeretét, szabadabb választási lehetőséget adva ezzel egy hagyományos meghívásnál. Így nem volt meglepő, hogy már a meghirdetés pillanatában értesültek a kollégák pl. a „Versenyképes” roadshow első állomásának időpontjáról és szép számmal voltak jelen a kaposvári rendezvényen. Az MKE a felmerülő költségek finanszírozását az NCA, NKA pályázati támogatásokból, valamint az OKM Nemzeti és Etnikai Kisebbség Főosztálya által nyújtott támogatásból biztosította.

Tendencia volt az elmúlt évben a kapcsolattartás területén az elnökség decentralizált működése. A területi szervezetek gondos előkészítésében került sor hivatalos találkozókra egy-egy határon túli szervezet képviselőivel, például Pécssett, vagy Vácott, ahová az elnök, illetve elnökségi tagok nem csak konferencia előadásokra voltak hivatalosak, de konkrét, aktuális projektek előkészületi megbeszélésére is.

Az MKE tagszervezetei szinte kivétel nélkül rendkívül intenzív és tartalmas kapcsolatot tartottak fenn határon túli kollégáikkal, csak megemlítve néhányat: a Heves Megyei Szervezet a Bródy Sándor Megyei Könyvtár és a Kaptárkö Egyesület közreműködésével könyvadományt juttatott el az erdélyi Szovátára. Az adomány egyik hányadából az általános iskolában könyvtárat hoztak létre, míg a 2000 kötet másik része a líceumi könyvtárat gyarapította. A Borsod Megyei Szervezet felvidéki szakmai tanulmányútja során beszélt meg új együttműködési lehetőségeket határon túli kollégáikkal, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet meghívására 5 fő érkezett Erdélyből tanfolyamra tudása gyarapítására.

A kapcsolatok szisztematikus építése és ápolása jellemző Zalától Békésig, és ez a szinte mindennapi párbeszédre épülő kapcsolattartás adja igazán az MKE határon túli kapcsolatainak az eszenciáját.

Az egyesület képviselete, kapcsolatrendszere

Az egyesület elnöksége mindig nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy intenzíven részt vegyen a társadalmi párbeszédben, tagságát és szakmáját képviselje és véleményt nyilvánítson szükség szerint szóban vagy írásban, a legfontosabb fórumokon, így többek között a Kulturális Ágazati Érdekegyeztető Tanácson (KÁET), amely az elmúlt évben háromszor ülésezett. Napirendjén szerepelt tájékoztató a 2007. évi költségvetési törvényről, a kulturális szakemberek képzésével kapcsolatos önkormányzati támogatásokról múzeumi vonatkozásban, a 150/1992. korm. rendelet módosítás előtti véleményezése. Részt vett/vesz az egyesület képviselője a TÁMOP-TIOP monitoring bizottságban, az Országos Területfejlesztési Civil Egyeztető Fórum munkájában delegált képviselő dolgozott és dolgozik ma is, kiváló határfokkal. Az év folyamán rendszeresen közreműködött a szervezet delegáltja a civil szektor finanszírozási kérdéseinek meg-

vitatásában és véleményezésében. Az elnök az OKM által felkért résztvevője volt a kulturális kerekasztalnak. Beválasztották a szakkönyvtárakat képviselő alelnököt az NKA Környezetvédelmi Bizottságába, és még lehetne tovább sorolni a szervezet aktív jelenlétét a közéletben működő legfontosabb társadalmi képviselői szervezetekben. Törekvés volt, természetesen a regionális jelenlét és lobby.

Megalakulása után a testület átnézte az OKM közgyűjteményi-szakmai bizottságok (OKK, kitüntetésekre javaslattevő bizottságok, akkreditációs bizottság) egyesületi képviselőinek névsorát és változtatott annak személyi összetételén.

Az elmúlt év mindenképpen legjelentősebb szakmai eseményének számított a könyvtárak életét hosszabb távra meghatározó könyvtári stratégia szakmán belüli társadalmi vitára bocsátása. A beérkezett véleményeket (összesen 17) és annak rövid összegzését az elnökség továbbította a könyvtári osztálynak.

A társadalmi szolidaritás jegyében közös levélben lépett fel egyik legfontosabb együttműködő partnerével, az IKSZ-szel az egyházi könyvtárak finanszírozási ügyében.

Az egyesület stabil, jól működő kapcsolatokat örökölt elődszervezetétől. Továbbra is érdemi maradt a kapcsolat az OKM könyvtári osztályával. Az együttműködés konzultatív jellegű volt, nyitottság és folyamatosság jellemezte.

A főosztályvezető-helyettes asszony és az elnök között rendszeresek voltak a megbeszélések aktuális szakmapolitikai kérdésekről teendőkről. Hagyományosan jó volt a kapcsolat az OSZK-val, a Könyvtári Intézet munkatársaival a közös munkák révén pedig szinte mindennapos és kollegiális.

2007-ben az MKE kapcsolati tőkéje tovább bővült. Az e-tanácsadó képzés kapcsán szoros együttműködés alakult ki a Gazdasági és Közlekedési Minisztériummal. Gyümölcsöző továbbra is az OIK és egyesület kapcsolata is. Összefoglalóan elmondható, hogy kondícióit maximálisan kihasználva, kapcsolataival jól gazdálkodva, építve az együttműködések hozadékaira szolgálta tagságát 2007-ben az MKE.